

Vatandaşlık Kavramının Yer Aldığı Derslere Yönelik İlgili Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vatandaşlık Kavramının Yer Aldığı Derslere Yönelik İlgili Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32469>

Özet

Vatandaşlık Kavramının Yer Aldığı Derslere Yönelik İlgili Ölçeği, Osman Sabancı tarafından 2008 yılında hazırlanan bir **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin **Sosyal Bilgiler dersi** içerisinde yer alan vatandaşlık konularına ve kavramlarına yönelik ilgi düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Ölçek geliştirme türünde olup, öğrencilerin hem formal eğitim müfredatındaki konulara hem de okul meclisleri gibi sosyal ve politik katılıma yönelik uyarılara gösterdikleri duygusal tepkileri ve tutumlarının değerlendirilmeye yardımcı olmaktadır. Bu araç, eğitim araştırmacılarına vatandaşlık eğitimi alanındaki öğrenci motivasyonunu anlamada önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Vatandaşlık, İlgili Ölçeği, Sosyal Bilgiler Dersi, Eğitim Psikolojisi, Kavramsal Anlama, Öğrenci İlgili Düzeyi, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Osman SABANCI

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim 7. sınıf düzeyindeki öğrencilerin, okul müfredatında yer alan **vatandaşlık kavramının** içeriğine, bu konuların işlendiği derslere (Sosyal Bilgiler ve Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi) ve ilgili sosyal uyarılara ne derece ilgi duyduğunu belirlemektir.

Bu ilgi düzeyinin tespiti, öğrencilerin vatandaşlık bilinci ve demokratik katılım becerileri gelişimindeki duygusal bileşenleri anlamak, ayrıca eğitim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin öğrenci ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Yapı

Ölçek, psikolojik bir yapı olarak akademik ilgi (Academic Interest) ve özellikle sosyal bilimler alanındaki konulara yönelik tutumsal ilgiyi ölçmektedir. Odak noktası, öğrencilerin **vatandaşlık** eğitimi içeriğine yönelik kişisel alaka düzeyidir.

Kapsam, öğrencilerin ilgi alanlarını birden fazla boyutta değerlendirir: 1) Ders içeriği (üniteler ve kavramlar), 2) Ders dışı okumalar ve yayınları takip etme, 3) Aktif katılım gerektiren uyarılar (Okul meclisleri vb.). Bu yapı, öğrencilerin pasif bilgi almından ziyade, konu alanına yönelik

genel yönelimini ortaya koyar.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları kapsamında, başlangıçta hazırlanan 63 maddelik havuz üzerinden detaylı **Madde Analizi** istatistikleri yürütülmüştür. Bu analizler, maddelerin ayırt edicilik düzeylerini ve içsel tutarlılıklarını belirlemiştir.

Analizler sonucunda, maddelerin araştırmacıları ölçmek istediği yapıyı temsil etme yeterliliği (içsel geçerlilik) dikkate alınarak nihai ölçek formu oluşturulmuştur. Bu seçme süreci, ölçeğin yapısal uygunluğunu ve amaca hizmet etme yeteneğini doğrulamayı hedeflemiştir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçme sonuçlarına karşın hata miktarının bilgisini, bir başka deyişle içsel tutarlılıklarını ve hatalardan arınmış derecesini ifade etmektedir. Ölçek geliştirme sürecinde güvenilirlik katsayısı olarak **Cronbach Alfa** değeri kullanılmıştır.

Akademik standartlara göre, güvenilirlik katsayısının (Cronbach Alfa) 0.70 değerinden yukarı olması istenen bir sonuçtur. Yüksek Alfa değeri, maddelerin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve ölçeğin içsel olarak güvenilir olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde doğrudan **Faktör Analizi** sonuçlarına dair detaylı bilgi sunulmamıştır. Ancak, ölçeğin geliştirme aşamasında içsel geçerliliğinin sağlanması amacıyla 63 maddeden seçim yapıldığı belirtilmiştir.

Bu madde seçimi ve içsel geçerlilik devalendirmesi, büyük olasılıkla, ölçeğin tek bir faktör altında toplanıp toplanmadığını veya birden fazla alt boyutu içerip içermediğini belirlemek amacıyla keşfedici faktör analizinin (KFA) kullanıldığını düşündürmektedir. Nihai ölçeğin faktör yapısı, tezin tamamında detaylı olarak incelenebilir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Developmental Scale)

Format: **5'li Likert Tipi** Derecelendirme formatı kullanılmıştır.

Derecelendirme Detayları: 1=Tamamen ilgiliyim - 5=Hiç ilgilenmem. (Ters kodlama yapıldığı anlaşılmaktadır, zira yüksek puan düşük ilgi anlamına gelmektedir).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim Öğrencileri

Yaş Grubu: 7. Sınıf öğrencileri (Genellikle 12-13 yaş grubu)

Popülasyon Detayları: Ölçek, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki vatandaşlık konularıyla ilgili kavramsal anlamaların ölçme çabasının kapsamında geliştirilmiş ve kullanılmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan, tutum ve ilgi düzeyini ölçmeye yönelik maddelerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Araştırmaları, Tutum Ölçme, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Kavramsal Gelişim, Cronbach Alfa, Likert Ölçme, İlgili.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

Bağlantılı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Özinler, Ücret ve Test Yayıncılığı

Ölçek, 2008 yılında Osman Sabancı tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan bir **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik kullanım genellikle tezin referans gösterilmesiyle mümkündür.

Ticari veya geniş çaplı kullanım izinleri ve telif hakları için sorumlu yazar Osman Sabancı ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynakça

Sabancı, O. (2008). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yer alan vatandaşlık konularıyla ilgili kavramsal anlamalar* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezin online erişim linki: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: vatandaslik-kavraminin-yer-aldigi-derslere-yonelik-ilgi-olcegi-toad.pdf

Vatandaşlık Kavramının Yer Aldığı Derslere Yönelik İlgili Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

2. Sosyal Bilgiler dersine ne kadar ilgilisiniz?
3. Sosyal Bilgiler dersindeki vatandaşlık ünitelerine ve kavramlarına ne kadar ilgilisiniz?
4. Sosyal Bilgiler dersindeki vatandaşlıkla ilgili uyarılara katılmaya ne kadar ilgilisiniz? (Okul meclisleri vb.)
5. Sosyal Bilgiler dersindeki vatandaşlık konu alanıyla ilgili yayınları okumaya ne kadar ilgilisiniz?
6. Sosyal Bilgiler dersinden ayrı öğrenilen Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersine ne kadar ilgilisiniz